

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสอนกิจกรรมแนะแนว

Development of a Guidance Activity Training Program for Teachers

ยุพาศรี ไพวรรณ¹ ไพโรจน์ สติรยากร² พิสิต เมธภัทร³ และมนต์ชัย เทียนทอง⁴

Yupasri Praisri,¹ Pairote Stirayakorn,² Pisit Methapatara³ and Monchai Tiantong⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนกิจกรรมแนะแนว โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางด้านการแนะแนวที่เป็นครูประจำชั้น และสอนกิจกรรมแนะแนวในช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 18 คน ได้ดำเนินการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา โดยรวบรวมผลการวิจัยเชิงสำรวจ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และครูประจำชั้นที่สอนกิจกรรมแนะแนวด้วยการอภิปรายกลุ่ม โดยวิธี Fish bowl ข้อมูลที่รวบรวมได้มาสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนกิจกรรมแนะแนวและทดลองใช้ เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม แล้วนำมาดำเนินการฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมคือพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมการสอนกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ทักษะ และเจตคติ สามารถสอนกิจกรรมแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นครูที่ไม่ได้สำเร็จ การศึกษาด้านการแนะแนว และเป็นครูประจำชั้นที่สอนกิจกรรมแนะแนวในช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 18 คน กำหนดหัวข้อในการ ฝึกอบรม 10 หัวข้อ ใช้เวลาในการฝึกอบรม 2 วัน

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้อง องค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรความสอดคล้อง หัวข้อเรื่องการอบรมกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และความสอดคล้อง ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับแบบทดสอบ ผลปรากฏว่า ดัชนีความสอดคล้องในภาพรวมของทั้งสามรายการมีค่า อยู่ระหว่าง .80 - 1.00 ซึ่งมีความสอดคล้องกันสูง

3. การประเมินกระบวนการ ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรฝึกอบรมรวมทั้งเครื่องมือต่างๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินความ สอดคล้องแล้วไปทดลองใช้ ปรากฏว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 89.00 และ 85.18 และประเมินผลการปฏิบัติได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 90.65 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 10 หัวข้อมีค่าระหว่าง .80 ถึง .85 แสดงว่าแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นสูงมาก หลังจากนั้นนำหลักสูตรฝึกอบรมไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ 91.25/87.39 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และผลการปฏิบัติได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 95.60 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

² ค.อ.ด. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

³ Ph.D. (Vocational Education) รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

⁴ ค.อ.ด. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร) รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รับต้นฉบับ 22 มีนาคม 2553 รับลงพิมพ์ 6 เมษายน 2553

4. การประเมินผลผลิต ผู้วิจัยได้ทำการประเมินติดตามผลหลังการฝึกอบรมไปแล้ว 3 เดือน โดยสอบถามผู้บังคับบัญชาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมและนักเรียนพบว่า ผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจต่อครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการนำเอาความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้อยู่ในระดับมาก สำหรับครูผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ทักษะ และเจตคติในการสอนกิจกรรมแนะแนวอยู่ในระดับมากที่สุด และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : หลักสูตรฝึกอบรม กิจกรรมแนะแนว

ABSTRACT

This research aimed to develop a Training Program to Teach Guidance Activities. Subjects for the study were 18 classroom teachers who do not hold degrees in guidance, but had taught guidance activities at level 3. This research and development study made use of survey questionnaires, collecting data regarding specialists' opinion and that of classroom teachers who taught guidance activities through the use of Fish Bowl Group Discussion. The collected data was used to construct a training program for Teachers of Guidance Activities. It was then tried out to determine its efficiency before it was implemented with a sample group.

Findings of the research are as follows:

1. Context evaluation was conducted through review of literature: documents, texts, research work, and specialists' opinion; which concluded that the objectives were to train teachers with knowledge, skills, positive attitude and ability to teach guidance activities effectively. The program was intended for 18 teachers of level 3 who do not hold degrees in guidance, and it consisted of 10 headings or topics to be included in this 2-day training.

2. Input evaluation was achieved through construction of the research tools to be assessed by specialists on factor congruence of the training program, congruence of training syllabus and behavioral objectives, and congruence between behavioral objectives and tests. Results of congruence evaluation revealed that the overall congruence index of these three aspects was .80 - 1.00, which was at the high level.

3. Process evaluation was conducted by trying out the training program and the instruments that had been assessed by specialists. Results showed that the average scores on exercises and tests were 89.00/85.18, the average score on practice was 90.65, and the reliability of the 10-item test was .80 - .85 which was at the high level. After that the training program was implemented with a sample group. Findings revealed that the efficiency index of the training program was 91.25/87.39, which was higher than the established 80/80 criteria; and participants' average score in practice was 95.60 which was congruent with the established hypothesis.

4. Product evaluation was conducted through follow-up assessments three months after the training was completed. Questionnaires were used to collect data from trainees' supervisors, teacher participants, and their students. It was found that the supervisors were highly satisfied with the trainees in applying their knowledge and skills learnt from the training, and their students' attitude toward guidance activities increased to the high level.

Keywords : Training Program, Guidance Activity

บทนำ

ทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพของคน เนื่องจากคนเป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้ และทักษะ ความสามารถ พร้อมคุณธรรม พร้อมทั้งจะเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น และสังคมที่สงบ สันติสุข รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมให้เป็นรากฐานการดำรงชีวิต และพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนอันจะนำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน สามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีเอกราชและอธิปไตยที่มั่นคง มีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี, 2549)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยกำหนดสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระเป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ จัดเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้หลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด กลุ่มที่สอง

ประกอบด้วยสุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ สร้างศักยภาพในการคิดการทำงานอย่างสร้างสรรค์ นอกจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มแล้วยังกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในโครงสร้างเพื่อจัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถตนเองตามศักยภาพ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียน (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน อาทิ ด้านสังคม เศรษฐกิจ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องดิ้นรนหารายได้ ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ลูก พ่อแม่ต้องไปทำงานต่างถิ่น จำนวนสถิติของเด็กและเยาวชนที่ก่อปัญหาและกระทำผิดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จากรายงานสภาการณเด็กและเยาวชนประจำปี 2549-2550 พบว่า เด็กมัธยมต้นดื่มเหล้าร้อยละ 22.39 สูบบุหรี่ร้อยละ 9.97 สภาวะด้านสุขภาพจิตและความเครียด มีแนวโน้มสูงขึ้น เยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปี พยายามฆ่าตัวตายจำนวน 48 คนต่อประชากรแสนคน และแนวโน้มพฤติกรรมทางเพศน่าวิตกยิ่งขึ้น เด็กมัธยมต้นเคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 9.47 และเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีถูกละเมิดทางเพศเพิ่มมากขึ้น ส่วนคดีอาชญากรรมมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น โดยเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องคดีถูกส่งเข้าสถานพินิจรวมทั้งปีจำนวนประมาณ 40,195 ราย เฉลี่ยวันละ 110 คน (โครงการติดตามสภาการณเด็กเยาวชนรายจังหวัด, 2550)

จากข้อมูลจะเห็นว่าปัญหาเกิดขึ้นตั้งแต่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งตรงกับช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 อายุระหว่าง 12-15 ปี เป็นช่วงเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น วัยนี้เ็นวัยที่มีปัญหาในการปรับตัว ค่อนข้างเ้าอารมณ์ ซึ่งส่วนหนึ่งเ็นองมาจาก การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการสับสนในบทบาท ขาดความมั่นใจในตนเอง กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างยิ่ง และมักทำอะไรคล้ายๆ กับกลุ่มเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ ช่วงความสนใจนานขึ้น สามารถเข้าใจและแก้ปัญหาในสิ่งที่เ็นนามธรรมได้ดีขึ้น (พรณี, 2538 : 254-256) ครูซึ่งเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของเด็กจึงต้องเ้ามาดูแล

สร้างความเข้าใจ ให้คำปรึกษา ตลอดจนกล่อมเกลาคความประพฤติ ซึ่งกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้ครูมีความเข้าใจในตัวเด็กได้มากขึ้น ช่วยให้เด็กปลอดภัยจากปัญหาโดยการป้องกันไว้ก่อน ช่วยให้เด็กรู้จักตนเอง มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ รู้จักตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองได้อย่างฉลาด รวมทั้งช่วยให้ครูสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนได้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

กิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงปัญหาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี กิจกรรมแนะแนวดังกล่าวมีขอบข่ายที่สำคัญ 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านแรก การแนะแนวการศึกษา (Educational guidance) เป็นกระบวนการช่วยเหลือผู้เรียนในด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนรู้จักโลกกว้างทางการศึกษา รู้จักวิถีเรียนที่ดี รู้จักเลือกวิชาเรียน วางแผนการศึกษาต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านที่สอง การแนะแนวอาชีพ (Vocational guidance) เป็นกระบวนการช่วยเหลือผู้เรียนให้รู้จักตนเองและโลกของงานอย่างหลากหลาย เลือกอาชีพที่สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ด้านที่สาม การแนะแนวด้านชีวิต และสังคม (Social and personal guidance) ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีอารมณ์มั่นคง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีรวมทั้งสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งถ้าสถานศึกษาสามารถจัดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กตั้งแต่ต้น เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

จากการสำรวจพบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ขาดครูที่สำเร็จการศึกษาทางด้านการแนะแนว ครูที่สอนกิจกรรมแนะแนวส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้นซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการสอนกิจกรรมแนะแนว มีผลทำให้ไม่สามารถตอบสนองความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ฉะนั้นจึงต้องใช้วิธีการ

พัฒนาบุคลากรที่มีอยู่แล้วให้สามารถทำหน้าที่ในการสอนกิจกรรมแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการที่จะพัฒนาครูประจำชั้นให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ตลอดจนเห็นความสำคัญในการสอนกิจกรรมแนะแนว โดยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสอนกิจกรรมแนะแนวในช่วงชั้นที่ 3 เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ อันเป็นผลดีต่อการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนกิจกรรมแนะแนว

สมมติฐานการวิจัย

หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนกิจกรรมแนะแนว สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา หัวข้อหลักสูตรฝึกอบรมการสอนกิจกรรมแนะแนว รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้บริหาร และครูที่สอนกิจกรรมแนะแนวช่วงชั้นที่ 3 รวมทั้งจัดอภิปรายกลุ่มโดยวิธี Fish bowl รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติ สรุปเป็นหัวข้อฝึกอบรมครูสอนกิจกรรมแนะแนว 10 หัวข้อ ดังนี้

1. ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย
2. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน
3. บทบาทภาระหน้าที่ของครูในการจัดกิจกรรมแนะแนว
4. ธรรมชาติของวัยรุ่นตอนต้น
5. ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคล
6. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
7. การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กำหนดผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และโครงสร้างกิจกรรมแนะแนว
9. ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว
10. องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยได้ดำเนินการในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and development) โดยนำผลการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและครูประจำชั้นที่สอนกิจกรรมแนะแนวมาสังเคราะห์เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูในการสอนกิจกรรมแนะแนว ดำเนินการใช้และหาประสิทธิภาพโดยการประเมินและติดตามผลครูที่เข้ารับการอบรม สอบถามผู้บริหารและนักเรียน มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางด้านการแนะแนว ที่เป็นครูประจำชั้นและสอนกิจกรรมแนะแนวในช่วงชั้นที่ 3
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ครูที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางด้านการแนะแนวที่เป็นครูประจำชั้น และสอนกิจกรรมแนะแนวในช่วงชั้นที่ 3 ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 18 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสอนกิจกรรมแนะแนว ได้แก่ แบบสอบถาม หลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาตามขั้นดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อวิเคราะห์ความต้องการ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนกิจกรรมแนะแนว
 2. ศึกษาสภาพการบริหารการสอนกิจกรรมแนะแนวและสภาพการสอนกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนที่มีการสอนในช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด สำหรับผู้บริหารจำนวน 1 ชุด ครูที่สอนกิจกรรมแนะแนว 1 ชุด
- ชุดที่ 1 สอบถามผู้อำนวยการโรงเรียนแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารการสอนกิจกรรมแนะแนว

ตอนที่ 3 สอบถามความต้องการให้ครูที่สอนกิจกรรมเข้ารับการฝึกอบรม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารการสอนกิจกรรมแนะแนวในช่วงชั้นที่ 3

ชุดที่ 2 สอบถามครูประจำชั้นที่สอนกิจกรรมแนะแนวในช่วงชั้นที่ 3 แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการสอนกิจกรรมแนะแนวในช่วงชั้นที่ 3

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการสอนกิจกรรมแนะแนวในช่วงชั้นที่ 3

ตอนที่ 4 สอบถามความรู้ ทักษะ เจตคติที่มีต่อการสอนกิจกรรมแนะแนว

ตอนที่ 5 สอบถามความต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองในการสอนกิจกรรมแนะแนว

3. รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติด้วยการอภิปรายกลุ่มโดยวิธี Fish bowl

ตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรมการสอนกิจกรรมแนะแนว

1. เขียนโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย

1.1 ชุดฝึกอบรม จำนวน 10 ชุด ในแต่ละชุดประกอบด้วย ก) แผนบทเรียน ข) ใบเนื้อหา ค) ใบงาน ง) แบบฝึกหัด และใบเฉลย จ) แบบทดสอบและใบเฉลย

1.2 สื่อประกอบการบรรยาย สำหรับชุดฝึกอบรมแต่ละชุด ได้แก่ Power point

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เอกสาร ฝึกอบรม โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง ได้แก่

2.1 แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม ด้านองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การจัดกิจกรรม สื่อ

2.2 แบบประเมินความสอดคล้อง ระหว่างหัวข้อการฝึกอบรมกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.3 แบบประเมินความสอดคล้องระหว่าง
วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับแบบทดสอบ

3. ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม (Try-out)

3.1 นำชุดฝึกอบรมที่ผ่านการตรวจสอบของผู้
เชี่ยวชาญทดลองใช้อบรมครูประจำชั้นที่สอนกิจกรรมแนะแนว
เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเวลาและเครื่องมือ

3.2 โบนิเทศการสอนของวิทยากร

3.3 หาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม

3.4 หาค่าความเชื่อของแบบสอบถาม

ขั้นที่ 3 ดำเนินใช้หลักสูตรฝึกอบรม การสอนกิจกรรม

แนะแนว

ดำเนินการฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เครื่องมือ
ดังนี้

1. ชุดฝึกอบรม
2. แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร
3. แบบประเมินผลการจัดอบรม

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

การสอนกิจกรรมแนะแนว

ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลโดยติดตามผลการฝึก
อบรมหลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้กลับไปปฏิบัติงาน
เป็นเวลา 3 เดือน ดังนี้

1. ประเมินความรู้ ทักษะและเจตคติของครูหลังการ
อบรม และได้ไปปฏิบัติงานเป็นเวลา 3 เดือนโดยใช้
แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ เปรียบเทียบกับความรู้
ทักษะ และเจตคติก่อนเข้ารับการอบรม
2. ประเมินผลการปฏิบัติในการสอนกิจกรรม
แนะแนวโดยใช้แบบประเมินดูความเหมาะสมของแผนการจัด
กิจกรรมแนะแนวและการสอน
3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร ในการ
สอนกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ
4. ประเมินเจตคติของนักเรียนที่ครูผู้สอนกิจกรรม
แนะแนวซึ่งเข้ารับการอบรมทำการสอนหลังการอบรมเป็น
เวลา 3 เดือน โดยใช้แบบวัดเจตคติแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ
เปรียบเทียบกับเจตคติที่มีอยู่เดิมก่อนที่ครูสอนกิจกรรม
แนะแนวจะเข้ารับการฝึกอบรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน
คือ

1. ขั้นตอนการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างหลักสูตรฝึก
อบรมการสอนกิจกรรมแนะแนวแล้ว ได้แนะนำการใช้ชุดฝึก
อบรมให้กับผู้ที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการฝึกอบรมโดยผู้
วิจัยแนะนำการใช้หลักสูตรฝึกอบรม วัตถุประสงค์การฝึก
อบรม ส่วนประกอบต่างๆ ในหลักสูตร ได้แก่ แผนบทเรียน
ใบเนื้อหา ใบงาน แบบฝึกหัด แบบทดสอบ สื่อประกอบการ
บรรยาย พร้อมทั้งให้ศึกษารายละเอียดในการฝึกอบรม และ
ทำการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม และเก็บข้อมูลตามที่
กำหนดคือ

1. โบนิเทศการสอน
2. คะแนนที่ได้จากแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ
เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม
3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
2. ขั้นตอนการพัฒนา

เมื่อสรุปผลที่ได้จากขั้นตอนการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้นำ
ผลที่ได้มาพัฒนาและปรับปรุง แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่ม
ตัวอย่างที่กำหนดไว้โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ดำเนินการฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง คือ
ครูที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางด้านการแนะแนวที่เป็นครู
ประจำชั้น และสอนกิจกรรมแนะแนวจำนวน 18 คน โดย
วิทยากรที่ได้รับการแนะนำและทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม
แล้ว

2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

- ก. แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร
- ข. คะแนนที่ได้จากแบบฝึกหัดและแบบ
ทดสอบ เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม
- ค. แบบประเมินผลการจัดอบรม
- 2.3 ติดตามผลการฝึกอบรม หลังจากผู้เข้ารับ
การฝึกอบรมได้กลับไปปฏิบัติงานเป็นเวลา 3 เดือน
- ก. แบบประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติ
ของครูหลังการอบรม
- ข. แบบประเมินผลการปฏิบัติในการสอน
กิจกรรมแนะแนว

ค. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร
ในการสอนกิจกรรมแนะแนว

ง. แบบประเมินเจตคติของนักเรียนที่มีต่อ
กิจกรรมแนะแนว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้
วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเอกสาร
ฝึกอบรมโดยหาค่า IOC (Index of item objective
congruence) ค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรของ
เพียร์สัน (Pearson product-moment correlation)
3. หาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม โดยวิธีการหาค่า
E1/E2
4. หาค่าแบบประเมินต่างๆ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ขั้นตอนของการวิจัย เริ่มจากการศึกษาสภาพ
การสอนกิจกรรมแนะแนว โดยใช้แบบสอบถาม ผู้บริหาร
โรงเรียนที่มีการสอนในช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 92 คน และใช้
แบบสอบถามครูที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านแนะแนวที่เป็น
ครูประจำชั้นและสอนกิจกรรมแนะแนวในช่วงที่ 3 จำนวน
276 คน รวบรวมข้อมูลที่ได้นำไปจัดอภิปรายกลุ่มโดยวิธี
Fish bowl โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญและครูสอนกิจกรรมแนะ
แนวร่วมกันอภิปราย ได้หัวข้อฝึกอบรมการสอนกิจกรรม
แนะแนว 10 หัวข้อ หลังจากนั้นนำไปยกร่างเอกสารหลักสูตร
นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม และนำ
หลักสูตรดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนประเมินความ
สอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ กับหลักสูตรฝึกอบรม
ความสอดคล้องหัวข้อเรื่องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับแบบ
ทดสอบพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8-1
หลักจากนั้นนำหลักสูตรฝึกอบรมการสอนกิจกรรมแนะแนว

ไปทดลองใช้กับครูที่สอนกิจกรรมแนะแนว จำนวน 40 คน
พบว่า

1.1 การนิเทศการสอนของวิทยากรที่ทำหน้าที่
แทนผู้วิจัยได้คะแนนร้อยละ 95.57 ซึ่งคุณภาพการสอนอยู่ใน
ระดับดีเลิศทุกจุด

1.2 ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม E1/E2 เท่ากับ
89.00/85.18 สำหรับภาคปฏิบัติผู้เข้าอบรมได้คะแนนเฉลี่ย
ร้อยละ 90.65

1.3 การหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ผู้วิจัย
ใช้วิธีแบบสอบซ้ำ (Test-retest method) แล้วนำผลคะแนน
จากการทดสอบ 2 ครั้งไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยการ
วิเคราะห์สัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น
แบบทดสอบทั้ง 10 หัวข้อของชุดฝึกอบรมมีค่าอยู่ระหว่าง
.80-.85

2. ขั้นตอนการพัฒนา ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรฝึกอบรม
ที่ทดลองใช้แล้วไปดำเนินการฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 18 คน พบว่า

2.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร
ฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเห็นว่าอยู่ในระดับ
เหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.87

2.2 ผลการประเมินการจัดอบรมผู้เข้ารับการฝึก
อบรมมีความเห็นว่า การจัดอบรมมีความเหมาะสมมากที่สุด
มีค่าเฉลี่ย 4.86

2.3 ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม E1/E2 เท่ากับ
91.25/87.39 สำหรับภาคปฏิบัติผู้เข้าอบรมได้คะแนนเฉลี่ย
ร้อยละ 95.60

2.4 เปรียบเทียบด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ของ
ครูที่อยู่เดิมก่อนฝึกอบรม ด้านความรู้และทักษะเฉลี่ยอยู่ใน
ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.08 และ 3.02 ส่วนด้านเจตคติ
อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 หลังการฝึกอบรม 3 เดือน
ด้านความรู้ ทักษะและเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย
4.57, 4.55 และ 4.90 ตามลำดับ

2.5 ความพึงพอใจของผู้บริหารต่อการปฏิบัติงาน
ของครูหลังการอบรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.37

2.6 เจตคติของนักเรียนต่อกิจกรรมแนะแนวที่มี
อยู่เดิมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.49 หลังจากที่ได้ครู

สอนกิจกรรมแนะแนวในชั้นเหล่านี้ได้เข้าฝึกอบรมแล้วกลับมาสอนในชั้นเดิมเป็นระยะเวลา 3 เดือน เจตคติของนักเรียนต่อกิจกรรมแนะแนวเปลี่ยนไปในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การสร้างและพัฒนาชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยได้แนวคิดจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บุคคลเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะและเจตคติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ซึ่งทาบ (Taba, 1962 : 12) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน กำหนดจุดมุ่งหมาย คัดเลือกเนื้อหา จัดลำดับเนื้อหา ประสพการณ์การเรียนรู้ จัดลำดับขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้ กำหนดวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงปัญหาในการสอนกิจกรรมแนะแนว ความต้องการในการฝึกอบรม หัวข้อในการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรมพบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือการขาดครูแนะแนวโดยตรง และครูที่สอนกิจกรรมแนะแนวส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ด้านการแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉริยา นามวิชัย (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการแนะแนวพบว่า การฝึกอบรมโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในให้กับกลุ่มเป้าหมายทำให้สามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของตนเองได้มากขึ้น สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาจัดอภิปรายกลุ่มโดยวิธี Fish Bowl เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแนะแนวจำนวน 5 คน ครูผู้สอนกิจกรรมแนะแนวจำนวน 5 คนมาอภิปรายร่วมกับสรุปเป็นหัวข้อหลักสูตรฝึกอบรม กำหนดแผนการฝึกอบรม รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการฝึกอบรม หลังจากนั้นได้นำร่างหลักสูตรชุดฝึกอบรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านตรวจสอบพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมทุกองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.8-1 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สูง เพราะมีค่า IOC เกินกว่า 0.5 (มณฑิชัย, 2548 : 118)

2. ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมการสอนกิจกรรม

แนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนา E1/E2 เท่ากับ 91.25/87.39 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย นอกจากประสิทธิภาพดังกล่าวแล้วผู้เข้ารับการอบรมมีความตั้งใจ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง เนื่องจากการฝึกอบรมครั้งนี้เป็นความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะในการสอนกิจกรรมแนะแนวและเริ่มต้นโดยการทำให้ผู้เข้ารับการอบรมตระหนักในความสำคัญ ภาระหน้าที่ของตนเองก่อนที่จะนำไปสู่ทฤษฎีและการปฏิบัติ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น และฝึกปฏิบัติ มีการสะท้อนผลการปฏิบัติ ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นข้อดี ข้อด้อย ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งข้อเสนอแนะจากวิทยากร จึงทำให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การประเมินติดตามผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม การสอนกิจกรรมแนะแนว หลังจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้กลับไปปฏิบัติงานประมาณ 3 เดือน ปรากฏว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ทักษะ และเจตคติเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.67 และสามารถนำผลการอบรมไปใช้ได้ร้อยละ 90.83 ผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของครูสอนกิจกรรมแนะแนวในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.37 และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวหลังจากที่ครูสอนกิจกรรมแนะแนวได้เข้ารับการฝึกอบรมและกลับมาสอนในชั้นเดิมเป็นระยะเวลา 3 เดือนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ครูที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านการแนะแนว มีความรู้ ทักษะ และเจตคติเพิ่มขึ้น สามารถสอนกิจกรรมแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการสอนกิจกรรมแนะแนวเท่ากับ 91.25/87.39 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และผลการปฏิบัติได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 95.60 ด้านความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม ผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.87 ส่วนด้านการจัดการฝึกอบรม ผู้เข้ารับ

การอบรมมีความเห็นว่า การจัดอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.86 สำหรับการติดตามผลหลังการฝึกอบรมไปแล้ว 3 เดือน โดยสอบถามความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาของผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมพบว่า ผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจต่อครูผู้รับการอบรมในการนำเอาความรู้ทักษะที่ได้รับจากการอบรมไปใช้อยู่ในระดับมาก การประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติของครูผู้สอนกิจกรรมแนะแนวที่เข้ารับการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน และเจตคติของนักเรียนซึ่งครูสอนกิจกรรมแนะแนวกลับมาสอนหลังจากที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนกิจกรรมแนะแนวสามารถนำวิธีการสอนที่ได้จากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการสอนกิจกรรมแนะแนวในช่วงชั้นอื่นๆ โดยปรับวิธีการให้สอดคล้องกับลักษณะและวัยของผู้เรียน ซึ่งจะมีผลทำให้การสอนกิจกรรมแนะแนวได้ผลตามวัตถุประสงค์
2. ผู้สอนกิจกรรมแนะแนวสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ในการจัดบริการแนะแนวให้แก่นักเรียนซึ่งเน้นในด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และส่งเสริมเพื่อให้นักเรียนพัฒนาไปในทางที่ดี

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ สติธยากร รองศาสตราจารย์ ดร.พิสิฐ เมธภัทร และรองศาสตราจารย์ ดร.มนต์ชัย เทียนทอง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตลอดจนให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงาน. (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2530-2554)**. กรุงเทพฯ.
- พรณี ช. เจนจิต. (2538). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัทต้นอ้อแกรมมี จำกัด.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2548). **สถิติและวิธีวิจัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชสำราญราษฎร์.
- _____. (2546). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ.
- อัจฉริยา นามวิชัย. (2546). **การพัฒนาบุคลากรด้านการแนะแนวในโรงเรียนไร้ใต้ประชาคม อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Barkley, Elizabeth, F. and Gross, K. Patricia. (2005). **Gollaborative Learning Technique**. San Francisco : John wiley & Sons, Inc.
- Taba, Hilda. (1962) . **Curriculum Development : Theory and Practice**. New York : Harcourt, Brace and World.

